

Сучасний урок фізики

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ТА АНАЛІЗУ

- Сучасний урок фізики - це така форма організації процесу навчання, при якій компоненти системи уроку (зміст навчального матеріалу, методи навчання та форми організації навчального процесу) існують у тісному взаємозв'язку і визначаються метою уроку. Фізика займає особливе місце серед шкільних дисциплін. Як навчальний предмет, що має власну багату історію становлення і розвитку, значний вплив на становлення і культуру людської цивілізації, фізика створює в учнів уяву про наукову картину світу, формує творчі здібності учнів, їх світогляд та переконання.

Специфічні риси уроку фізики

- **Об'єкт вивчення** - навколишній світ, закони природи.
- **Предмет науки** - всі прояви життя.
- **Зміст уроку фізики** відрізняється місткістю матеріалу і необхідністю постійного оновлення змісту, підтвердження науковими фактами.
- При вивченні фізики доцільна широка **опора на всі аспекти суб'єктного досвіду дитини** (основи вітагенної педагогіки).
- Для **забезпечення позитивного емоційного фону** при засвоєнні фізики слід ширше задіювати цікаві для учнів теми та об'єкти, пробуджуючи і підтримуючи особистий інтерес до предмета протягом вивчення всього курсу. Навколо учня важливо організувати його особистий простір з фізичних явищ і процесів, звертаючи увагу на присутність досліджуваних явищ і закономірностей в його повсякденному житті, щоб знання фізики стало постійною частиною життя.
- Важливо **більше уваги приділяти якісним завданням**, особливо в разі узагальнення декількох пройдених тем (причому таких завдань, які не припускають єдиної правильної відповіді)
- Навчання фізиці повинно **сприяти розвитку позитивної «Я-концепції»** учня і вносити свій внесок у неповторну своєрідність його особистості. Його «Я» повинно поповнюватися упевненістю, що він стає знаючою фізику людиною .
- У процесі навчання корисно **розширювати спектр особистісного вибору учня** - індивідуальна або групова робота на уроці, розв'язання якісної або розрахункової задачі, різного рівня складності творчі завдання, форми домашнього експериментального завдання та ін .
- Навчання необхідно будувати, **використовуючи всі три сенсорні системи «бачу»** - «чую» - «відчуваю», сприйняття одночасно або послідовно.

Специфічні риси уроку фізики

Слід врахувати, що на уроках фізики **присутня наочність наступних видів:**

- **Наочність I роду** - це все те, що учні бачать безпосередньо в результаті проведення реальних фізичних експериментів;
- **Наочність II роду** - це символний (модельний) запис демонстрованих фізичних процесів і явищ,
- **Наочність III роду** - це мультимедійна наочність, яка дозволяє не тільки поєднувати в динаміці наочності I і II роду, а й значно розширити і збагатити їх можливості введенням фрагментів мультимедіа завдяки використанню інформаційних технологій. Відмінною особливістю III типу наочності є можливість об'єднання реального фізичного об'єкта і його сутності на різних рівнях. Поряд з цим комп'ютер надає можливість користувачеві (учню або вчителю) активно підключатися до демонстрацій, прискорюючи, уповільнюючи чи повторюючи, по мірі необхідності, досліджуваний матеріал, управляти і моделювати складними фізичними процесами, систематизувати, класифікувати і фіксувати на екрані монітора необхідну інформацію і т. п.

Специфічні риси уроку фізики

- Важливо, щоб учні малювали схеми і таблиці, уявляючи образи, проговорювали символи і закони, діяли в лабораторних умовах, конспектували особливо значущі фрагменти навчального матеріалу, складали опорні конспекти-схеми, виступали з доповідями, брали участь у навчальних вікторинах, конференціях і т.д. Подібне розмаїття підходів дозволяє **створити ситуацію успіху для учнів**, які не мають яскраво виражених здібностей до вивчення предмета.
- Багатство матеріалів: текстових, ілюстративних і природних об'єктів дозволяють організувати роботу з різними джерелами інформації і підвищити технологічність і мобільність уроку (зміна діяльності від 3 до 6 разів), **розвивати ключові компетентності**, що вимагає ретельного відбору навчального матеріалу і методів роботи.
- Особливу увагу слід **приділяти розвитку предметних компетентностей**, закладених в тестових завданнях ЗНО.
- Зміст фізики **сприяє** створенню сприятливих умов для **розвитку комунікативних і соціальних компетенцій** учнів під час групових практичних і лабораторних робіт, екскурсій, дослідницьких проектів. Метод проектів є найефективнішим способом навчання предметів природничого циклу, так як виконує ряд найважливіших завдань сучасної освіти. У процесі диспутів і дебатів, відкритих дискусій формуються елементи толерантності мислення школярів.

- Те, що я чую, я забуваю.
Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю.
Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти.
Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок.
Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром.

Конфуцій

Основні правила організації сучасного уроку фізики.

- **Перше правило** - визначити мету уроку. Оскільки в уроці відбиваються освітня, виховна і розвиваюча функції навчально-виховного процесу, доцільно сформулювати освітню мету (засвоєння нових фізичних знань, формування вмінь і пр.), виховну мету (формування світогляду, політехнічне, естетичне та моральне виховання тощо) та мету розвитку (формування прийомів розумової діяльності, вміння самостійно вирішувати проблеми і ін.).
- **Друге правило** - підготувати зміст навчального матеріалу, тобто визначити його обсяг і складність відповідно до поставленої мети та можливостей учнів; встановити зв'язок з раніше вивченим матеріалом і способами розумових і практичних дій; визначити систему завдань, практичних і самостійних завдань для учнів; підготувати обладнання для уроку (демонстраційний експеримент, роздаткові матеріали і пр.).
- **Третє правило** - уточнити тип і вид уроку. Послідовність вирішення дидактичних завдань повинна приводити до досягнення всіх цілей уроку.
- **Четверте правило** - вибрати найбільш ефективне поєднання методів і прийомів навчання у відповідності з поставленими цілями, змістом навчального матеріалу та рівнем підготовленості учнів.
- **П'яте правило** - визначити структуру уроку, відповідну цілям, змісту і методів навчання. Урок повинен характеризуватися чіткістю організації окремих етапів уроку (початок уроку, актуалізація знань, вивчення нового матеріалу закріплення і повторення, контроль знань, домашнє завдання і т.д.) і цілісністю. Обов'язково повинна бути визначена єдина логіка розгортання діяльності вчителя та учнів, що забезпечить ефективне управління вчителем навчально-пізнавальною діяльністю школярів.

Етапи планування уроку

- **Розробка системи уроків з теми або розділу.**
- **Визначення освітніх, виховних та розвиваючих завдань уроку на основі програми.**
- **Відбір оптимального змісту матеріалу уроку, поділ його на завершені у смисловому відношенню блоки, частини, виділення опорних знань.**
- **Виділення головного матеріалу, який учень повинен засвоїти на уроці.**
- **Розробка структури уроку, визначення його типу та найбільш доцільних методів і прийомів навчання.**
- **Знаходження зв'язків даного матеріалу з іншими предметами та використання цих зв'язків під час вивчення нового матеріалу.**
- **Планування всіх дій вчителя і учнів на всіх етапах уроку.**
- **Підбір дидактичних засобів уроку (плакатів, карток, схем, допоміжної літератури, картин, відеоматеріалів, комп'ютерних засобів).**
- **Перевірка обладнання та технічних засобів навчання.**
- **Планування записів та малюнків на дошці.**
- **Планування самостійної роботи учнів на уроці.**
- **Визначення форм і прийомів закріплення отриманих знань.**
- **Визначення змісту, об'єму і форм домашнього завдання.**
- **Планування форм підведення підсумків уроку.**
- **Планування позакласної роботи з даної теми.**
- **Запис плану і ходу уроку у відповідності до вимог.**

Поурочний план

- Згідно інструкції з ведення ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах I – III ступенів затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 23 червня 2000 р. N 240 "... На основі календарних вчителі розробляють поурочні плани, **структура і форма яких визначається ними самостійно.** Поурочний план може бути складений у вигляді конспекту, тез, таблиці тощо".

Типологія уроків

- В педагогічній літературі немає єдиної класифікації типів уроків:
- Чередов І.М. виділяє дев'ять,
- **Онищук В.А. – шість (найбільш поширена типологія),**
- М.І.Махмудов – чотири. і т.д.

Урок вивчення нового матеріалу та первісного закріплення знань

- **Види навчальних занять:**

- лекція,
- дослідницька лабораторна робота,
- навчальний практикум,
- екскурсія.

- **Мета** – вивчення та первісне засвоєння нового навчального матеріалу, осмислення зв'язків та відносин в об'єктах вивчення.

- **Етапи уроку, логіка дій на уроці**

- Організація початку уроку.
- Перевірка домашнього завдання.
- Підготовка учнів до засвоєння нових знань.
- Первісне вивчення нового матеріалу. Вказівка на те, що учні повинні запам'ятати. Мотивація запам'ятовування та подальшого збереження у пам'яті.
- Первісне закріплення під керівництвом вчителя шляхом прямого повторення.
- Контроль результатів первісного запам'ятовування знань.
- Регулярне систематичне повторення.
- Первісне закріплення знань, застосування отриманих знань і навичок для набуття нових.
- Включення опорного матеріалу для запам'ятовування в контроль знань. Контроль та самоперевірка знань.
- Підведення підсумків уроку.
- Інформація про домашнє завдання.

Урок закріплення знань

- **Види навчальних занять:** практикум, лабораторна робота, екскурсія, консультація.
- **Мета** – вторинне осмислення вже відомих знань, відпрацювання вмінь та навичок, їх застосування.
- **Логіка процесу закріплення знань**
- Актуалізація опорних знань та їх корекція. Постановка мети.
- Визначення меж (можливостей) застосування цих знань: що за їх допомогою можна визначити, де застосувати?
- Відтворення учнями знань, умінь та навичок, що необхідні для виконання запропонованих завдань.
- Вправи за зразком та у подібних умовах з метою вироблення умінь безпомилкового застосування знань.
- Перевірка виконання завдань. Обговорення припущених помилок та їх корекція.
- Вправи з перенесенням знань в нові умови.
- Домашнє завдання.

Урок комплексного застосування ЗУН учнів

- **Види навчальних занять:** практикум, лабораторна робота, семінар.
- **Мета** – засвоєння вмінь самостійно у комплексі застосовувати знання, уміння та навички, здійснювати їх перенесення в нові умови.
- **Логіка процесу комплексного застосування ЗУН**
- Постановка мети уроку. Мотивація дій.
- Актуалізація ЗУН, необхідних для творчого застосування знань, що є опорними.
- Узагальнення та систематизація знань і способів діяльності.
- Тренувальні вправи за зразком, алгоритмом, інструкцією.
- Ознайомлення з новими вміннями; вправи на їх засвоєння. Вправи на їх закріплення.
- Засвоєння зразка комплексного застосування ЗУН.
- Застосування узагальнених ЗУН в нових умовах. Вправи творчого характеру.
- Контроль та самоконтроль знань, умінь і навичок.
- Підсумок уроку.
- Домашнє завдання.

Урок узагальнення і систематизації знань

- **Види навчальних занять:** семінар, конференція, круглий стіл.
- **Мета** – засвоєння знань у системі; узагальнення окремих знань у систему.
- **Етапи уроку**
- Підготовка учнів: оповіщення заздалегідь теми (проблеми), питань, літератури. Організаційний момент.
- Надання учням під час узагальнюючої діяльності на уроці необхідних матеріалів: таблиць, довідників, наочних посібників, узагальнюючих схем, комп'ютерних матеріалів.
- Виконання учнями (індивідуально і колективно) (усних та письмових) завдань узагальнюючого та систематизуючого характеру.
- Перевірка виконання робіт.
- Формулювання висновків за вивченим матеріалом.
- Підведення підсумків. Узагальнення окремих знань вчителем.
- Оцінювання результатів уроку.
- Домашнє завдання.

Урок контролю, оцінювання та корекції знань учнів

- **Вид навчальних занять:** контрольна робота, залік, тестування.
- **Мета** – визначення рівня володіння знаннями. Корекція знань, умінь, навичок. У процесі навчально-пізнавальної діяльності учнів лежить діяльність, напрямлена на виконання завдань, що поступово ускладнюються, за рахунок комплексного охоплення знань, застосування їх на різних рівнях.
- Основні етапи уроку
- Постановка завдань уроку.
- Подання змісту контрольної чи перевіркової роботи (тесту).
- Виконання учнями завдання.
- Підведення підсумків уроку.
- Визначення типових помилок в знаннях та уміннях, а також шляхів їх усунення та удосконалення знань і умінь.
- **Рівні контролю і корекції знань**
- Рівень осмисленого сприйняття знання, зафіксованого у пам'яті. Це означає: зрозумів, запам'ятав, відтворив.
- Рівень готовності застосовувати знання за зразком та в подібних умовах. Це означає: зрозумів, запам'ятав, відтворив, застосував за зразком та в змінених умовах, де треба розпізнавати зразок.
- Рівень готовності до творчого застосування знань. Це означає: оволодів знаннями на певному рівні та навчався переносити їх в нові умови.

Комбінований урок

- **Основні етапи уроку**
- Організаційний етап.
- Перевірка домашнього завдання. Постановка мети уроку.
- Всебічна (комплексна) перевірка знань.
- Підготовка учнів до активного осмисленого засвоєння нового матеріалу, тобто актуалізація знань, практичних та розумових вмінь.
- Засвоєння нових знань.
- Закріплення матеріалу, що був вивчений на цьому уроці і раніше, який пов'язаний з новим.
- Підведення підсумків і результатів уроку.
- Інформація учнів про домашнє завдання та інструктаж з його виконання.

Аналіз сучасного уроку

- **Аналіз** будь-якого уроку представляє собою комплексний підхід, в якому психологічний, педагогічний, змістовий, методичний та предметний аспекти тісно взаємопов'язані. Сам по собі аналіз уроку як процес осмислення та самопізнання формує у вчителя аналітичні здібності, розвиває інтерес і визначає необхідність вивчення проблем навчання і виховання. Вміння проводити спостереження за складними педагогічними явищами, аналізувати їх, узагальнювати та робити науково обґрунтовані висновки є дієвим засобом удосконалення професійно-педагогічної майстерності.
- Сучасний урок – це урок, що відповідає сучасним вимогам підготовки конкурентоздатного випускника.

Типи аналізу уроку

- **Повний** – проводиться з метою контролю за якістю організації навчально-виховного процесу, для вивчення стилю діяльності вчителя, досвіду його роботи.
- **Короткий** – відображає основні дидактичні категорії з метою загальної оцінки його якості.
- **Комплексний** – передбачає всебічний розгляд в єдності та взаємопов'язаності цілей, змісту, методів і форм організації уроку. Застосовується частіше під час аналізу декількох уроків з однієї теми, а також для навчання спеціалістів.
- **Аспектний** – використовується за умови необхідності більш глибокого розгляду будь-якого одного аспекту уроку з метою виявлення недоліків або встановлення ефективності окремих прийомів діяльності вчителя.

Кожний з цих типів аналізу уроку може мати види: дидактичний, психологічний, виховний, методичний, організаційний. Цілі педагогічного аналізу можуть бути різними; виходячи з них, застосовується частковий аналіз, що відповідає якому-небудь аспекту уроку (загально педагогічному, психологічному тощо).

Технологія аналізу уроку

АНАЛІЗ УРОКУ (комплексний рейтинговий, 4 критерії, 12-бальна шкала, max-486)

Вчитель _____ Предмет _____ Клас _____ Дата _____

Мета вивчення: _____

Тема уроку: _____

Обладнання, матеріали, дидактичні засоби _____

Дидактика уроку

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Мета уроку	- триєдиність - формулювання	- усвідомленість - реалізація (дидактична	розвивальна виховна)
Структура уроку	Зміст		Завдання
I Актуалізація опорних знань I.1 повторення вивченого I.2 перевірка зн. I.РН створення ситуації успіху II Мотивація НД II.1 оголошення теми і завдань III Сприяття та усвідомлення нового матеріалу III.РН 1. постановка навч. завдань 2. моделювання розв'язку IV Закріплення, систематизація та узагальнення знань. Розвиток умінь і навичок IV.РН Розв'язування часткових практичних завдань			
V Підсумок уроку V.РН I Контроль та оцінка знань 2. Рефлексія	- рефлексивний - практичний - ігровий	- діагностичний - формальний - не проведено	- прогностичний
VI Домашнє завдання	- обсяг відповідає (не відповідає) нормам - диференційоване, творче, індивідуальне, репродуктивне, дослідницьке, перспективне - пояснюється (не пояснюється) - (не) використовується у змісті уроку		
Ознаки сучасного уроку - волюнтаризм і використання суч. інформ.-технологій - психологізація н.в. процесу - використання міжпредметних знань і зв'язків - здоров'я – і психологія - збереження технологій - знання сучасних освітніх тенденцій	Структура уроку Видовиди мети Чіткість виділених етапів Зв'язок між етапами Раціональне використання часу, темп Відповідність пізнавальної діяльності учнів Чіткість і послідовність у веденні уроку	Навч. матеріал Науковість Доступність Організація інформації Доцільність Алгоритмізація Додатковий матеріал Об'єктивний зміст Системність Відповідність плануванню Наступність у викладанні Обсяг Практичність	Вілено таке поєднання дидактичних принципів - розвиваючого навчання – виключеного навчання – загального розвитку – професійної підготовки – науковості – зв'язку з практикою – культурних традицій – інновацій – абстрактності – наочності – міцності знань – доступності – суб'єктивності – систематичності

Характеристика методів уроку: методи стимулювання та мотивації навчання (гри, дискусії, емоційне стимулювання, навч. заохочення, засудження, особистої позиції, навч. вимоги), організації (цільові, складання, планування, нормотворчість, взаємонавчання, рефлексія) та здійснення навч. дій та операцій (лекція, розповідь, бесіда, ілюстрація, демонстрація, показ аудіо-візуальні, вправ, дослідди, трудові завдання), логічні (індуктивні, дедуктивні), гностичні, проблемно-пошукові (проблемний виклад, проблема питання, евристичні, дослідницькі, квантослідницькі), репродуктивні (інструктаж, пояснення, практичне тренування), методи самостійної роботи (самост. робота з джерелом інформації, з приборами, моделлю, об'єктом праці), методи контролю (усний, письмовий, взаємо-самоконтроль, лабораторний), креативні; алгоритмізація;
Форми організації праці, співпраці: фронтальна, колективно-розподільна, групова, парна і індивідуальна, самостійна
Авторські знахідки, прийомні методи, дидакт. матеріал

Відображення роботи над індивідуальною проблемною темою

Загальні критерії аналізу уроку

- Результативність. Вважається, що результативність уроку залежить від технології його проведення, що базується на дотриманні основних правил організації навчального процесу: чим більш якісна технологія, тим вищий результат уроку. Тому вся діяльність учителя і учнів повинна здійснюватись з урахуванням останніх психолого-педагогічних досягнень.

Мета уроку як критерій результативності

- **7 клас**
- (1 година на тиждень, усього 35 годин)
-
- **Зміст навчального матеріалу**
- **Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів**
- **I. Починаємо вивчати фізику (8 год)**
- **Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів**
- *Називає імена видатних вітчизняних і зарубіжних фізиків, одиниці довжини, часу, площі поверхні, об'єму, види енергії; наводить приклади фізичних явищ і процесів, руху і взаємодії, перетворення енергії, застосування фізичних знань у житті людини; розрізняє фізичне тіло і речовину, значення фізичної величини та її одиниці; формулює правила безпеки у фізичному кабінеті; записує значення фізичних величин, використовуючи приставки СІ (мікро, мілі, санти, деци, кіло, мега) для утворення кратних і частинних одиниць.*
- *Може обґрунтувати історичний характер розвитку фізичного знання; характеризувати структурні рівні фізичного світу (мікро-, макро-, мегасвіт), основні методи фізичних досліджень та основні етапи пізнавальної діяльності у фізичних дослідженнях, різні прояви взаємодії тіл; пояснити значення фізики в житті людини, сфери застосування фізичного знання, земне тяжіння; порівняти одиниці фізичних величин, що мають приставки СІ;*
- *Здатний спостерігати за різними фізичними явищами і процесами, визначати ціну поділки шкали вимірального приладу, вимірювати довжину, площу поверхні, об'єм, час, користуватися метрономом, секундоміром, лінійкою, мензуркою; дотримується правил безпеки у фізичному кабінеті.*
-

Основні вимоги до аналізу уроку

- **Мета і завдання аналізу теми.**
- **Знання основ дидактики, психології, методики, програм, нормативних вимог і методичних рекомендацій.**
- **Вміння виділяти позиції та показники , за якими необхідно аналізувати свій урок.**
- **Знання особливостей учнів та їх врахування у роботі на уроці.**
- **Обґрунтованість освітніх, виховних та розвиваючих завдань уроку.**
- **Обґрунтованість розробленого плану уроку, його типу, структури, змісту, методів і засобів.**
- **Психологічна і педагогічна оцінка системи учбових задач, завдань та вправ, що пропонуються для виконання учнями на уроці.**
- **Оцінка розвитку самостійності мислення учнів на різних етапах уроку.**
- **Виконання намічених завдань уроку.**
- **Оцінка педагогічної доцільності дій та фактів на уроці.**
- **Вміння показати взаємозв'язок етапів уроку і оцінити їх.**
- **Відчуття задоволеності (або незадоволеності) уроком або його окремими етапами.**
- **Розробка заходів з усунення недоліків.**

Самоаналіз уроку

- Самоаналіз уроку – це уявне розкладання (розгляд) проведеного уроку на його складові з глибоким проникненням в їх суть, завдання з метою оцінити кінцевий результат своєї діяльності шляхом порівняння запланованого із здійсненим з урахуванням успіхів та здобутків учнів.

Рівні самоаналізу уроку:

- *емоційний* – мимовільний рівень, коли учитель відчуває задоволеність або незадоволеність своєю педагогічною діяльністю;
- *оціночний* – коли оцінюється відповідність результату уроку цілям і плану, що були розроблені;
- *методичний* – коли урок аналізується з позицій існуючих вимог до нього.
- *рефлексивний* – коли визначаються причини і наслідки, що вони мають. Це вищий рівень аналізу, для здійснення якого необхідно застосовувати психолого-педагогічну теорію.

Варіант 1

- 1. Яке місце даного уроку в темі, розділі, курсі? Його зв'язок з попередніми уроками?
- 2. Які особливості класу були враховані під час планування уроку?
- 3. Які завдання планувалось вирішити на уроці? На чому ґрунтується такий вибір завдань уроку?
- 4. На чому ґрунтується вибір структури і типу уроку?
- 5. На чому ґрунтується вибір змісту, форм і методів навчання (за елементами уроку)?
- 6. Які умови (навчально-матеріальні, гігієнічні, мораль-но-психологічні, часові тощо) були створені на уроці?
- 7. Чи були відхилення від плану уроку? Чому? Які саме? До чого вони призвели?
- 8. Як можна оцінити результати уроку? Чи розв'язані його завдання? Чи не було перевантаження учнів?
- 9. Які висновки можна зробити на майбутнє з результатів уроку?

Варіант 2

● 1. Характеристика класу

- А) Розглядається структура міжособистісних відносин: лідери, аутсайдери; наявність угруповань, їх склад; взаємодія структур особистих взаємовідносин і організаційної структури класу.
- Б) Необхідно дати характеристику недоліків біологічного розвитку учнів: дефекти зору, слуху; соматична ослабленість; особливості вищої нервової діяльності (надмірна загальмованість або збудженість); патологічні відхилення.
- В) Характеристика недоліків психічного розвитку: слабкий розвиток інтелектуальної сфери тих чи інших членів учнівського колективу; слабкий розвиток вольової сфери в окремих учнів; слабкий розвиток емоційної сфери особистості. Далі розглядається характеристика розвитку психічних властивостей: відсутність пізнавального інтересу, потреби в знаннях, установки на навчання; недоліки у ставленні особистості до себе, вчителя, сім'ї, колективу.
- Г) Аналіз недоліків підготовленості учнів класу: прогалини у фактичних знаннях і вміннях; проблеми у навичках навчальної праці; дефекти у звичках і культурі поведінки.
- Д) Розгляд недоліків дидактичних та виховних впливів школи, після чого – недоліків впливу сім'ї, одноліток, позашкільного середовища.
- Примітка. Зрозуміло, зовсім не обов'язково під час кожного самоаналізу уроку давати таку детальну характеристику класу, в якому він проходив. Однак самоаналіз уроку вчителем відрізняється від його аналізу керівника тим, що він зорієнтований не тільки на конкретний клас, але й на конкретних учнів.
- **Аналіз зовнішніх зв'язків уроку:** встановлення місця і ролі даного уроку у темі, що вивчається; характер зв'язку уроку із попередніми та подальшими уроками.
- **Характеристика триєдиної мети уроку з опорою на характеристику класу:** чого треба досягнути в знаннях і вміннях, виходячи із специфіки учнівського колективу; який виховний вплив на учнів; які якості розвивати.

- **Характеристика задуму уроку (план):**
- що собою представляє зміст учбового матеріалу;
- як будуть засвоювати його учні, тобто які методи навчання і форми організації пізнавальної діяльності;
- яку частину матеріалу вони можуть засвоїти самі;
- яка частина матеріалу потребує допомоги учителя під час його засвоєння;
- що необхідно міцно засвоїти, а що використовувати тільки для ілюстрації;
- що з вивченого раніше необхідно повторити і на що спиратись під час вивчення нового;
- як закріпити те, що вивчено;
- що буде цікавим і легким, а що – важким;
- яким чином будуть досягнуті на уроці виховні та розвиваючі задачі.
- **Як був побудований урок, виходячи з його задуму?** Характеристика етапів уроку виділення навчально-виховних моментів, які найбільш позитивно або негативно вплинули на хід уроку, на формування кінцевого результату.
- **Структурний аспект самоаналізу:** детальний аналіз етапів, які, на думку вчителя, мали найбільш сильний позитивний або негативний вплив на формування кінцевого результату уроку; аналіз відповідності в межах цих моментів завдань, змісту, методів і форм (доведення оптимального вибору).
- **Функціональний аспект аналізу:** визначається, наскільки структура уроку відповідає поставленій меті, задуму уроку, можливостям класного колективу. Виділяються найбільш вдалі та невдалі моменти діяльності учителя і учнів; аналізується відповідність стилю відносин учителя і учнів успішному формуванню кінцевого результату уроку.
- **Оцінювання кінцевого результату уроку:** оцінка якості знань, умінь і навичок, отриманих учнями на уроці, визначення невідповідності між поставленими завданнями і реальним кінцевим результатом уроку. Причини цієї невідповідності; оцінка досягнення виховних і розвиваючих завдань уроку; висновки та самооцінка уроку.

- **Поєднувати нові ідеї зі старими перевіреними концепціями.**
- **Вчитись тільки через діяльність.**
- **Використовувати навколишній світ як клас для навчальних занять.**
- **Використовувати в навчанні та викладанні музику та поезію.**
- **Поєднувати фізичну працю з розумовою діяльністю.**
- **Навчатись того, що потрібно навчитися, не обмежуючись тільки навчальними фактами.**
- **Пристововуватись до індивідуальних потреб учнів із різними стилями навчання.**
- **Формувати моральні цінності.**
- **Створювати всім рівні можливості.**

Поради Конфуція (бл.500 р. до н.е.)

- **Поєднувати нові ідеї зі старими перевіреними концепціями.**
- **Вчитись тільки через діяльність.**
- **Використовувати навколишній світ як клас для навчальних занять.**
- **Використовувати в навчанні та викладанні музику та поезію.**
- **Поєднувати фізичну працю з розумовою діяльністю.**
- **Навчатись того, що потрібно навчитися, не обмежуючись тільки навчальними фактами.**
- **Пристосовуватись до індивідуальних потреб учнів із різними стилями навчання.**
- **Формувати моральні цінності.**
- **Створювати всім рівні можливості.**

?...

- Більшість штатів США виключили навчання злитого письма (пропису) з обов'язкової програми навчання - відтепер діти писатимуть друкованими літерами.

У 41 штаті США прийняли нові загальнодержавні стандарти навчання англійської мови, в яких пропис не є обов'язковим. Окремі штати можуть продовжувати навчання злитого письма за власним бажанням (і за свій рахунок). Так, цей предмет залишився в програмі навчання в Масачусетсі та Каліфорнії.

"Процес навчання злитому письму досить трудомісткий і займає багато часу, але користі від нього значно менше, ніж від опанування навичок набору тексту на клавіатурі, що необхідніше учням у середній і старшій школі", - говорить Метт Кардоза, представник Департаменту освіти штату Джорджія, який одним з останніх вирішив відмовитися від пропису.